

ETIČNI KODEKS

organiziranega prostovoljstva

Etični kodeks organiziranega prostovoljstva izhaja iz splošnih Etičnih načel, Ustave in zakonov Republike Slovenije, določil in načel Splošne deklaracije o prostovoljstvu, ki jo je sprejela Mednarodna zveza prostovoljcev leta 1990 v Parizu, Splošne deklaracije OZN o človekovih pravicah iz leta 1948, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter drugih mednarodnih sporazumov s področja človekovih pravic, odgovornosti do narave in živih bitij, ki jih je Slovenija podpisala ali ratificirala, kakor tudi iz bogate zgodovine prostovoljstva na Slovenskem.

Etični kodeks zavezuje vse prostovoljce¹ in prostovoljske organizacije. Kodeks predstavlja osnovne smernice in minimalne standarde, ki naj bi jih prostovoljci in prostovoljske organizacije upoštevali pri svojem delu.

Prostovoljsko delo je delo, ki ga po svoji svobodni odločitvi in brez materialnih koristi opravlja posameznik v dobro drugih ali za skupno javno korist.

Prostovoljec je posameznik, ki opravlja prostovoljsko delo. Posameznik je lahko (istočasno oz. izmenoma) prostovoljec, uporabnik ali organizator prostovoljskega dela.

Za organizirano prostovoljsko delo se šteje prostovoljsko delo, ki se izvaja v okviru dejavnosti pravnih oseb, katerih delovanje oziroma programi, v katere so vključeni prostovoljci, so v skladu z zakonom opredeljeni kot nepridobitni.

Prostovoljske organizacije so organizacije, ki pri svojem delu v pretežni meri delujejo s pomočjo prostovoljcev, jih za to delo same pridobivajo in usposablajo, in to v korist teh organizacij, v dobro drugih ali za skupno javno korist.

Organizatorji prostovoljskega dela pa so organizacije, ki same pridobivajo in usposablajo prostovoljce za organizirano prostovoljsko delo v svojih programih in programih drugih izvajalcev, ter organizacije, ki pri svojem delu uporabljajo organizirane skupine prostovoljcev iz vrst prostovoljskih organizacij.

Kodeks temelji na vzajemnem spoštovanju vseh vključenih v proces prostovoljskega dela.

Prostovoljke, prostovoljci in prostovoljske organizacije pri prostovoljskem delu z ljudmi spoštujejo pravice in posebnosti vseh, ne glede na raso, barvo kože, spol, starost, narodnostno ali etnično poreklo, jezik, gmotni ali družbeni položaj, življenjski slog, spolno, politično ali versko usmerjenost, socialni izvor, zmanjšane duševne ali telesne sposobnosti ali kakšne druge okoliščine.

¹ V Etičnem kodeksu so uporabljeni nevtralni izrazi, zapisani v slounični obliki moškega spola, in veljajo enakouredno za oba spola.

SPLOŠNA ETIČNA NAČELA

ORGANIZACIJE

1. Organizacija seznanja prostovoljca z Etičnim kodeksom, pravili delovanja organizacije in organiziranostjo prostovoljskega dela. Po potrebi poskrbi za pojasnila o vsebini posameznih določil kodeksa. S prostovoljcem sklene dogovor o medsebojnem sodelovanju.
2. Pri osebah, mlajših od petnajst let, in osebah z zmanjšano opravilno sposobnostjo organizacije pridobijo pisno soglasje njihovih staršev oz. skrbnikov tako za opravljanje prostovoljskega dela kot tudi za prejemanje prostovoljske pomoči.
3. Organizacije spoštujejo svobodno odločitev prostovoljca za vključitev v prostovoljstvo in za prekinitev sodelovanja.
4. Organizacija ustrezno usposobi prostovoljca za opravljanje prostovoljskega dela. Posreduje informacije in temeljna znanja za naloge, s katerimi se bo srečal pri svojem delu.
5. Organizacija se lahko glede na naravo dela odloča o primernosti prostovoljca za določeno delo, ga po potrebi preusmeri ali mu pomaga pri izbiri drugega ustreznega prostovoljskega dela.
6. Organizacija poskrbi, da so z vlogo prostovoljca seznanjeni vsi v organizaciji in vsi, vključeni v delo, ki ga prostovoljec opravlja.
7. Organizacija lahko v soglasju s prostovoljcem poskrbi za prepoznavnost prostovoljca z ustreznim simbolom, izkaznico ali s čim drugim.
8. Organizacija in prostovoljec po potrebi sooblikujeta program prostovoljskega dela in pogoje za njegovo izvajanje.
9. V času sodelovanja organizacija nudi prostovoljcu podporo in sprotne ocenjevanje njegovega dela.
10. Organizacija je odgovorna za izvajanje programov prostovoljskega dela in še posebej za zaščito mladoletnih prostovoljcev.
11. Organizacija izdaja potrdila o opravljenem usposabljanju in prostovoljskem delu.

SPLOŠNA ETIČNA NAČELA

PROSTOVOLJEC

1. Prostovoljec ima pravico in dolžnost biti seznanjen z etičnim kodeksom organiziranega prostovoljstva.
2. Prostovoljec upošteva vse dogovore in pravila organizacije ter deluje v skladu z njenimi cilji in načeli.
3. Prostovoljec sodeluje z vsemi vključenimi v prostovoljsko delo, ki ga izvaja. Med seboj si pomagajo in usklajujejo svoje delo za blaginjo uporabnikov in drugih, vključenih v prostovoljsko delo.
4. Ob strokovnih, moralnih ali drugih dilemah se prostovoljec posvetuje z odgovornimi za delo, ki ga opravlja.
5. Prostovoljec poroča o svojem prostovoljskem delu odgovorni osebi za to delo.
6. Prostovoljcu organizacija pravočasno zagotovi vse potrebne informacije za kakovostno opravljanje organiziranega prostovoljskega dela.
7. Prostovoljec uporabniku (staršem/skrbniku) že na začetku sodelovanja na razumljiv način posreduje vse pomembne osnovne informacije o njunem medsebojnem sodelovanju in o pravicah uporabnika. Uporabnik (starši/skrbnik) in prostovoljec dosežeta soglasje (praviloma ustno, izjemoma pisno) o medsebojnem sodelovanju.
8. Prostovoljec spoštuje pravico uporabnikov do svobode odločanja, izbire ali zavrnitve in hkrati ščiti interese uporabnikov.
9. Prostovoljec pri delu z uporabnikom ne vsiljuje svojih političnih, verskih ali drugih osebnih prepričanj. Ne zlorablja svojega odnosa z uporabnikom za zadovoljitev svojih čustvenih, seksualnih, finančnih ali drugih potreb. Ne izsiljuje in ne izvaja fizičnega ali psihičnega nasilja nad uporabnikom.
10. Pri svojem delu in v dialogu z uporabnikom prostovoljec spoštuje osebnost, stališča, vrednote, čustveno doživljanje in življenjske okoliščine.
11. Prostovoljec varuje blaginjo uporabnikov in drugih, vključenih v organizirano prostovoljsko delo. Upošteva vse zdravstvene in varnostne standarde in ukrepe, da bi preprečil poškodbe ali prenos bolezni na uporabnike ali druge, ter preprečuje kakršnokoli oškodovanje vseh vključenih.
12. Prostovoljec upošteva zaupnost podatkov vsakega, tudi bivšega uporabnika. Lahko zbira ali posreduje le tiste osebne podatke, ki jih potrebuje za svoje delo in so etično in zakonsko dovoljeni.
13. Prostovoljec skrbi za ugled prostovoljstva in prostovoljskih organizacij oz. organizatorjev prostovoljskega dela. Kadar svoje delo javno predstavlja, mora to storiti na moralno neoporečen način.
14. V primeru, da prostovoljec pri svojem delu ali v svoji organizaciji opazi kršitev načel tega kodeksa, na to najprej opozori odgovorne v svoji organizaciji, razen če nujnost situacije ne zahteva drugačnega ukrepanja.

ETIČNA KOMISIJA

O kršitvah etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva pri vsaki prostovoljski organizaciji presoja oseba, pristojna za takšno razsojanje. Organizacija se lahko obrne tudi na skupno Etično komisijo prostovoljskih organizacij in organizatorjev prostovoljstva, ki je sestavljena iz 5 do 11 predstavnikov različnih organizacij in ki jo imenuje Kongres prostovoljstva za mandat štirih (4) let. Kongres izbere organizacijo kot koordinatorico tehnične podpore za delo te komisije. Etična komisija ob konstituiranju sprejme

poslovnik (pravilnik) za svoje delovanje in ga v vednost pošlje vsem organizacijam, ki so pristopile k Etičnemu kodeksu prostovoljstva.

Na Etično komisijo se lahko obrne prostovoljec ali prostovoljska organizacija oz. organizator prostovoljstva, ki želi pridobiti mnenje ali oceno o vprašanih in dilemah, povezanih z Etičnim kodeksom organiziranega prostovoljstva.

Etična komisija sprejema ocene, stališča, mnenja in predloge skladno s poslovnikom Etične komisije na osnovi konsenza.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Etični kodeks organiziranega prostovoljstva so sprejeli udeleženci 6. Slovenskega kongresa prostovoljstva v Sežani, 14. januarja 2006, in se smiselno uporablja od dneva sprejetja.

Vsaka prostovoljska organizacija in organizator prostovoljskega dela lahko podpiše pristop k Etičnemu kodeksu organiziranega prostovoljstva. Organizacija izpolni Izjavo o spoštovanju in uveljavljanju Etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva, ki jo dobi na strani www.prostovoljstvo.org.

Vse morebitne kasnejše spremembe in dopolnitve Etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva lahko predlaga posameznik, organizacija ali Etična komisija. Spremembe Etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva sprejema Kongres prostovoljstva.

Prva sprememba Etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva je bila sprejeta na 10. Slovenskem kongresu prostovoljstva v Ljubljani, 27. novembra 2015.

PROSTOVOLJSTVO ima velik pomen za skupnost, ker:

- izboljšuje kakovost življenja v družbi.
- je ena od osnovnih poti odzivanja civilne družbe na družbene potrebe in ustvarja možnost aktivnega sodelovanja državljanov.
- brani interese posameznikov in skupin, ki so ogroženi, prikrajšani, potisnjeni ob rob, izključeni.
- prispeva k razvijanju vrednot solidarnosti.

POSREDOVALNICA PROSTOVOLJSKIH DEL

www.prostovoljstvo.org

Posamezna aktualna prostovoljska dela najdete s pomočjo brskalnika v Posredovalnici prostovoljskih del, lahko pa pregledate članice Slovenske mreže prostovoljskih organizacij, ki v svoje delo vključujejo prostovoljce. Na portalu se lahko tudi registrirate kot prostovoljci. V tem primeru boste prihranili čas, saj vas bomo na vaš elektronski naslov sproti obveščali o novih prostovoljskih delih z izbranega področja in regije.

Izbirate lahko med deli na področju socialnega varstva, vzgoje in izobraževanja, kulture in umetnosti, športa in rekreacije, turizma, zdravja, zaščite in reševanja, varovanja okolja, pomoči živalim ...

SLOVENSKA MREŽA PROSTOVOLJSKIH ORGANIZACIJ

Slovenska mreža prostovoljskih organizacij, ki jo koordinira Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva, povezuje že več kot **1750 prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom**. Odzivajo se na potrebe v družbi in na spletni strani www.prostovoljstvo.org objavljajo aktualne dogodke in novice ter raznolike prostovoljske priložnosti.

Še več informacij s področja prostovoljstva lahko vsakih 14 dni prejmete po elektronski pošti, če se na spletni strani naročite na **Prostovoljske e-novice**.

Če želimo najti zase najbolj primerno delo, je dobro, da si na začetku odgovorimo na nekaj vprašanj:

- Katero področje v družbi je zame pomembno in mu želim nameniti svojo energijo ter prosti čas?
- S katero ciljno skupino želim delati (otroci, starejši, mladi, bolniki, migranti ...)?
- Bi morda raje pomagal živalim oziroma svoj čas vložil v podporo družbenim spremembam?
- Koliko (prostega) časa sem pripravljen nameniti prostovoljstvu?
- Katera znanja in veščine, ki jih imam, lahko prispevajo h kakovostnemu opravljanju prostovoljskega dela?

Prava izbira prostovoljskega dela je pomembna za zadovoljstvo vseh: vas kot prostovoljca, prostovoljsko organizacijo in za konkretnega prejemnika pomoči.

IZOBRAŽEVANJA ZA PROSTOVOLJCE

Pomembno je, da so prostovoljci odgovorni ter primerno usposobljeni za delo, ki ga opravljajo.

Uvodno izobraževanje za prostovoljce in prostovoljke je namenjeno tistim posameznikom, ki se na prostovoljsko delo šele pripravljate in tudi tistim, ki ste že aktivni kot prostovoljci. Na njem se seznanite z vsemi pomembnimi temami s področja prostovoljstva, ne glede na to, v katero področje prostovoljstva se vključujete.

Te teme so naslednje: pomen motivacije pri opravljanju prostovoljskega dela, odnos med prostovoljcem in uporabnikom, pravice in odgovornosti, načini komuniciranja in etična načela.

Izbirate pa lahko tudi med tematskimi izobraževanji, kot so **Socialne, ustvarjalne in gibalne metode, Vodenje skupine in skupinska dinamika, Komunikacija, ključ do dobrega odnosa, Krepitev kompetenc za individualno delo z uporabniki, Priprava in vodenje delavnic, Ustvarjalne metode za delo s skupinami in Medkulturno sodelovanje**.

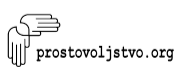
Termine izobraževanj in več informacij najdete na spletni strani www.prostovoljstvo.org.

PROSTOVOLJSKI DOGODKI

DAN ZA SPREMEMBE povabi vse ljudi v Sloveniji, da sooblikujejo boljšo družbo, tako da se v svojem okolju povežejo in organizirajo akcije, ki se odzivajo na aktualne probleme. S sloganom *Ne prepuščaj se toku, spreminjaj tudi ti!* nagovarja vse, da zavihajo rokave in vsaj za en dan postanejo prostovoljci ali prostovoljke.

NACIONALNI TEDEN PROSTOVOLJSTVA poteka po vsej državi in vključuje različne dogodke na aktualne teme, povezane s prostovoljstvom. Predstavijo se številne prostovoljske organizacije, ki izmenjujejo izkušnje, v svoje vrste vabijo obiskovalce in se zabavajo, kot se znajo le prostovoljci.

VESELI DAN PROSTOVOLJSTVA je osrednji dogodek Nacionalnega tedna prostovoljstva, kjer se na stojnicah v središču Ljubljane z raznolikimi animacijami širši javnosti predstavimo organizacije, ki vključujemo prostovoljce, proslavimo svoje delo in se skupaj poveseimo.

KONGRES/FORUM PROSTOVOLJSTVA izmenično potekata vsaki dve leti ob mednarodnem dnevu prostovoljstva, 5. decembru. Kongres je tematsko usmerjen na najbolj aktualna področja organiziranega prostovoljstva, Forum pa je strokovno nacionalno srečanje, na katerem se zberejo strokovnjaki z obravnavanega področja.

SLOVESNI DAN PROSTOVOLJSTVA je slovesna podelitev priznanj najzaslužnejšim na področju prostovoljstva in poteka v okviru Nacionalnega tedna. Nazive prejmejo:

- Naj prostovoljec/prostovoljka, zaposlen/a v javni upravi,*
- Junaki našega časa – šole in dijaški domovi z najbolje organiziranim prostovoljstvom,*
- Prostovoljstvu prijazno mesto – občine, ki aktivno spodbujajo prostovoljstvo,*
- Naj mentor in naj mentorica prostovoljcev.*